

ПРИКАЗИ

УДК/UDC 316.624(075.8)
DOI: 10.7251/GPFIS1401122S

ПРИКАЗ КЊИГЕ / BOOK REVIEW

Марина М. Симовић

Зоран М. Стевановић
Социјална патологија,
Интернационални универзитет у Новом Пазару,
Нови Пазар, 2013,
стр. 235.

Др Зоран Стевановић, научни сарадник и помоћник директора у Институту за криминолошка и социолошка истраживања у Београду и доцент на Департману за правне науке Интернационалног универзитета Новом Пазару¹ аутор је и недавно објављеног уџбеника „Социјална патологија” који по садржају, обиму и стилу писања представља значајан допринос у приказу и тумачењу људског девијантног понашања.

Биографија овог писца у директној је вези са његовим стваралаштвом, које је везано за друштвене науке, психологију, криминологију са пенологијом и социјалну патологију. Објавио је и уџбеник „Виктимологија” (у коауторству), 10 монографија,² 12 радова као поглавља у

Марина М. Симовић, Управа за индиректно опорезивање БиХ, Бања Лука, marina.simovic@gmail.com.

¹ Изводи наставу из предмета: Судска психологија са судском психопатологијом, Социјална патологија, Малољетничка делинквенција – Малољетничко преступништво, Криминологија, Пенологија, Пенолошка криминалистика и Виктимологија.

² То су: *Отворени затвори*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2008; *Амнестија и помиловање у кривичном праву*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2008. (коаутор); *Коментар Закона о извршењу кривичних санкција*, „Службени гласник Републике Србије“, Београд (коаутор); *Правни аспекти извршења кривичних санкција*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2007. (коаутор); *Фискални систем и порески третман завода за извршење заводских санкција у Републици Србији*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања и Удружење за пенологију Југославије, Београд, 2000; *Затворски системи у свијету*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2012; *Студије криминала у Србији 1961–2011*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2011. (коаутор); *Казна као облик друштвене реакције на криминал у Србији*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд,

монографији, 18 радова у научним часописима и 13 радова у научним зборницима са међународних и домаћих научних конференција. Уз то, највећи период радног ангажовања провео је у ресору правосудје – област извршења кривичних санкција (Министарство правде Републике Србије), а од 2001. године запослен је у Институту за криминолошка и социолошка истраживања у Београду.

Патолошко понашање појединаца или група људи изазива друштвену пажњу и реакцију у свим историјским периодима цивилизацијског развоја. Књига „Социјална патологија” је покушај синтетизовања досадашњег сазнања о етиологији, феноменологији и историјским и друштвеним околностима у којима се испољавају различити облици социјалних девијација.

Књига се састоји из шест цјелина (глава). Представља несумњиво изузетно промишљену књигу која на научно убједљив и зрео начин у себи инкорпорира сва ранија трагања и преиспитивања Зорана Стевановића.

У првој глави, аутор расправља о појму социјалне патологије и наводи више значења ове науке која су везана за одређене периоде развоја социологије и социјалне патологије. Друштвене девијације су узроковане друштвеним факторима који под одређеним околностима утичу на настанак, развој и сталност девијантности. У овом дијелу дат је преглед дефинисања предмета и задатака социјалне патологије као посебне научне дисциплине. Аутор посебно истиче општу сагласност већине аутора, који заступају различите теоријске концепције, да социјална патологија проучава: (а) понашање људи која у значајној мјери одступају од друштвених норми једне заједнице и изазива друштвену реакцију неодобравања – девијантна понашања, (б) сваку врсту или степен слабљења или распада формалних и неформалних образаца друштвених односа, што има за посљедицу неефикасност друштвене реакције – друштвена дезорганизација и (в) различите начине друштвеног реаговања – социјалне контроле.

У другој глави, дат је историјат изучавања социјално-патолошких појава у свијету и у Србији. Заинтересованост грађанске социологије за проучавање непосредних социјалних проблема, утицала је на формирање посебне области интересовања – друштвених девијација. Патологија у друштвеним наукама има одређену паралелу са патологијом у медицини. Као што је студија о соматској болести од суштинског значаја за одржавање физичког здравља, тако је познавање, контрола и друштвена реакција на друштвене девијације, од суштинског значаја за одржавање здравог друштва.

У трећем дијелу уџбеника анализира се повезаност социјалне патологије са другим научним дисциплинама, гдје аутор перманентно ис-

---

2011. (коаутор); *Социјалне девијације и друштвена реакција*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2013. и *Третман осуђеника у затворском систему Србије*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2014.

тиче интердисциплинаран приступ у тумачењу социјалних девијација. У приказу повезаности социјалне патологије и других научних дисциплина може се запазити утицај медицине, психологије, права и других наука на тумачење девијантног понашање појединца.

У четвртој дијелу уџбеника обрађене су методе и технике које се користе у социјалној патологији. Аутор даје дефиницију метода и методологије и на јасан начин прави разлику између ова два појма. У тексту се обрађују основне методе сазнања и научног истраживања, као и методе за сређивање, тумачење и обраду података.

Пети дио књиге посвећен је теоријском изучавању и тумачењу социјално-патолошких појава. У овом дијелу приказане су биолошке, психолошке, психопатолошке и социолошке теорије које, свака са свог аспекта, објашњава феномен социјалних девијација у друштву. Теоријски концепт има функцију да одреди обим чињеница које се истражују, односно да дефинише шта се и како истражује. Свака од наведених теорија заснива се на специфичним хипотезама теоријских концепција и специфичним истраживачким чињеницама, методама и техникама прикупљања података. Аутор је дао приказ готово свих савремених релевантних теориских концепција које објашњавају и тумаче девијантно понашање људи.

У шестој глави књиге дата је типологија друштвених девијација. Аутор даје класификацију социјалних девијација која је заснована на природи манифестовања, односно карактеристике и суштину девијација и наводи социјалне девијације чију основу чини: агресија криминалног типа, аутоагресија, зависност и изопаченост, као и посебне облике ових девијација. Сваки од наведених облика социјалних девијација приказан је тако да је одређен појам девијације, дата је дефиниција појаве, приказан историјат појаве, етиологија, феноменологија, карактеристике личности и друштвена реакција на појаву.

Функционалност и вриједност ове књиге огледа се и у чињеници да је аутор дао и појмовник у коме дефинисана већина појмова који се у области социјалне патологије користе.

Предстаљена књига има употребну вриједност и представља литературу која може да се користи у изучавању социјалних девијација које су свакодневно присутне у свим дијеловима свијета. Подухват који је аутор остварио овом књигом суштински употпуњује и шири представу о науци социјалне патологије у Републици Србији и представља њен незаобилазни домет. Књига је својим убједљивим и јасним исказом определијелила своје читаоце да је издвоје као посебно вриједну из прошлогодишње продукције из области друштвених наука у Републици Србији. Она треба да представља темељ за будућа дјела на пољу социјалне девијације.